

Glada djur och frisk natur. Det ska KRAV- märket garantera.

Men kan man lita på att maten håller vad den lovar?

Kretslopp mötte nyfikna grisar, bönder, en godmodig KRAV-kontrollant och en slaktmästare med koll.

Vi börjar i halmen i svinstallet. 300 KRAV grisar har just fått mat och lugnet har lagt sig. Nu är det dags att gå ut. Bonden Jens Dahlgren, öppnar båsörrarna och alla trängs för att komma först ut. Riktigt vad de tror att de ska hitta på cementplattan utanför är svårt att säga. Grisarna springer några varv, kollar in om något har hänt sen sist. Inte det. Snart står de ute vid järngrinden, kör in trynet under och med gemensamma krafter börjar de lyfta upp och ner så det skakar. Donk, donk donk.

- Bara förstöra hussens grejer, suckar Jens.

Här på Ebbetorp gård i Västergötland föder han och Kerstin Fransson sedan några år tillbaka upp grisar enligt KRAVs regler. Grisarna tröttnar snart på cementplattan i det vinterkulna vädret och går in i ströbädden igen.

Samtidigt i Kerstins och Jens andra stall går deras "konventionella" grisar runt i sina bås. Det tar väl tio sekunder att gå ett varv. De får ett par skopor halm att leka med. För en mänsklig betraktare är det inte svårt att säga vilka som verkar ha det bäst.

- Och visst är det roligare att hålla på med KRAV- grisarna säger Kerstin.

Fast från början var det främst av ekonomiska skäl som de lade om. Slaktsvinspriset var i boten och då såg de KRAV-märket som ett sätt att få bättre betalt.

- Inte så att man ville ha ihjäl världen, men det var inte ideologin som fick oss att gå över, säger Jens på sitt drastiska vis.

NU KÄNNES DET RÄTT

De var vana vid det konventionella sättet att bruka jorden. Att fara ut med bekämpningsprutan var väl inget de gjorde med glädje, men det ingick liksom.

- Nu skulle det kännas konstigt att gå tillbaka, säger Kerstin.

Eftersom de har uppfödning enligt båda metoderna kan de jämföra; ekonomin är bättre i KRAV uppfödningen. Trots att det är mer arbete med KRAV -grisarna och att de växer långsammare. Kerstin och Jens menar att omställningen inte varit så dramatisk. Men det gäller att hänga med och lära sig nytt. KRAV- grisar ska ha KRAV- foder, det vill säga foder som är odlat utan bekämpningsmedel och konstgödsel.

- Det är roligare nu, man måste var mer på bättet och hänga med i växtsäsongen. Harva vid precis rätt tillfälle. Innan gick man kanske mer på slentrian, de var inte så noga när man körde med sprutan, säger Jens.

Jag undrar om det inte varit några problem:

- Ja det skulle var Juto då, säger han och nickar mot mannen bredvid.

Kan vi lita på Krav?

Men det är en kommentar jag inte tar på större allvar.

Juto, det är KRAV-kontrollanten, Hans Juto. Han reser runt bland gårdar och slakterier och ser till att reglerna följs. Men det är en kontrollant av det godmodiga slaget.

Kanske är det Gälli-

varemålet som får honom att låta så trygg. Han beskriver sitt arbete som ett toppenjobb där han arbetar för ett bättre jordbruk. Han älskar att komma ut på gårdarna och prata.

- Det är ju frivilligt att vara med i KRAV, så jag kan säga att jag

nästan alltid blir positivt bemött, säger han.

- Om någon gård inte uppfyller våra krav, skriver jag en avvikelse.

Då nöjer jag mig inte innan vi resonerat igenom det så att lantbrukaren har accepterat vad som är fel. Gör de inte det har vi antingen